

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

ЗУБКОВ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 658.153:658.871/.878

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІТИКИ ФІНАНСУВАННЯ
НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському державному університеті харчування та торгівлі Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент

Чорна Марина Віталіївна,

Харківський державний університет харчування та торгівлі,

доцент кафедри економіки підприємств харчування

та торгівлі

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор

Березін Олександр Вікторович,

Полтавський університет споживчої кооперації України,

завідувач кафедри економіки підприємства

кандидат економічних наук, доцент

Міценко Наталія Григорівна

Львівська комерційна академія,

завідувач кафедри економіки підприємства

Захист відбудеться “17” березня 2008 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.088.02 Харківського державного університету харчування та торгівлі за адресою: 61051, м. Харків, вул. Клочківська, 333, ауд. 45.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського державного університету харчування та торгівлі за адресою:

61051, м. Харків, вул. Клочківська, 333.

Автореферат розісланий “5” лютого 2008 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

Н.Л. Савицька

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з особливостей сучасного розвитку вітчизняної економіки є значне підвищення конкуренції майже в усіх галузях і, у першу чергу, в торгівлі, що підтверджується як зростанням кількості суб'єктів господарювання, так і значною часткою збиткових підприємств торгівлі. Для успішного функціонування на споживчому ринку підприємству торгівлі необхідна дієва ефективна комплексна система управління його діяльністю. Саме ефективне управління забезпечує інтеграцію всіх економічних процесів на підприємстві, підсилює його адаптивність і конкурентоспроможність. У цьому контексті значним і суттєвим для підприємств торгівлі є ефективне управління необоротними активами в цілому та розробка ефективної політики фінансування необоротних активів підприємства, зокрема як невід'ємної складової загальної системи управління.

Проблеми управління необоротними активами, а також джерела їх фінансування завжди займали значне місце в дослідженнях таких відомих науковців, як Е. Нікбахт, А. Гроппелі, Е.Ф. Брігхем, Б. Колапс та ін. Проблеми фінансування необоротних активів досліджувалися В.В. Ковальовим, М.М. Крейніною, Т.С. Пічугіною, О.С. Стояною, І.Т. Балабановим, О.Б. Крутиком, Л.О. Костирко, В.Я. Міщенком, В.М. Тимофєєвим, а безпосередньо в торгівлі – І.О. Бланком, А.А. Мазаракі, Н.М. Ушаковою, Л.О. Лігоненко, О.В. Березіним, Н.Г. Міценко, Н.О. Власовою, А.П. Грінько, В.І. Оспіщевим та іншими.

Вивчення опублікованих праць і практики господарської діяльності свідчать про недостатнє висвітлення принципово важливих питань, пов'язаних з формуванням ефективної політики фінансування необоротних активів з урахуванням специфіки підприємств торгівлі. Дотепер залишаються недостатньо розробленими критерії та система показників оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, а також питання, пов'язані з визначенням оптимальної структури джерел фінансування.

Теоретико-методична та практична значущість вирішення зазначених проблемних питань, недостатня їх наукова та прикладна розробка зумовлює актуальність обраної теми, логіко-структурну побудову дисертаційної роботи, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри економіки підприємств харчування та торгівлі Харківського державного університету харчування та торгівлі. В основу дисертації покладено теоретико-методичні та практичні розробки, що є частиною досліджень з науково-дослідницьких тем: “Пріоритетні напрямки розвитку внутрішньої торгівлі України в сучасних умовах ринкової трансформації галузі” (№16-04-04Б, державний реєстраційний №0104U002587), у межах теми особисто дисертантом визначено вплив загального стану економіки України на розвиток внутрішньої торгівлі; “Антикризове управління торговельним підприємством” (№10-04-06Б, державний реєстраційний №0104U002581), де особисто дисертантом визначено фактори впливу на виникнення кризового стану на підприємствах торгівлі; “Економічні проблеми розвитку споживчого ринку продуктів харчування за сучасних умов” (№4-06-06Б, державний реєстраційний №0105U007669), де особисто дисертантом визначено стан споживчого ринку продуктів харчування; “Управління потенціалом торговельного підприємства” (№04-07-09Б, державний реєстраційний №0106U012033), де особисто дисертантом визначено фінансові фактори формування економічного потенціалу торговельного підприємства; госпрозрахункової теми “Оцінка конкурентоспроможності торговельного підприємства на споживчому ринку” (№16-05-06Д), у межах якої особисто визначено загальний стан конкуренції в торгівлі в сучасних умовах. Дисертаційна робота відповідає “Концепції розвитку внутрішньої торгівлі України” (Постанова КМУ від 20 грудня 1997 р. N 1449), щодо напрямків наукового забезпечення розвитку внутрішньої торгівлі, зокрема уніфікації економічної термінології з метою кореляції основних понять, термінів та їх визначень підприємницьким аспектам торговельної діяльності; розвитку інвестиційної діяльності у сфері торгівлі.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в розвитку теоретичних положень та розробці методичного інструментарію оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів та її формування у підприємствах торгівлі.

Відповідно до мети роботи визначено та вирішено такі науково-практичні завдання:

- систематизувати накопичений досвід щодо визначення економічної сутності поняття “необоротні активи” підприємства торгівлі;
 - уточнити та доповнити існуючі класифікації необоротних активів, основних засобів та джерел фінансування необоротних активів підприємств торгівлі;
 - дослідити існуючі теоретико-методичні засади ефективності політики фінансування необоротних активів;
 - обґрунтувати систему показників оцінки ефективності використання необоротних активів підприємств галузі;
 - запропонувати систему показників оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі;
 - дослідити сучасний стан, динаміку розвитку, ефективність використання необоротних активів підприємств торгівлі та провести оцінку ефективності їхньої політики фінансування необоротних активів;
 - розробити методичний інструментарій формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі;
 - запропонувати методичні підходи до оптимізації джерел фінансування необоротних активів;
- Об’єктом дослідження є процес формування політики фінансування необоротних активів підприємств.*

Предметом дослідження є ефективність формування політики фінансування необоротних активів на підприємствах торгівлі.

Методи дослідження. Теоретичною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань економіки підприємства, законодавчі та нормативні акти України щодо досліджуваної тематики. Методологічною основою дослідження стали: діалектичний метод пізнання, фундаментальні положення економічної теорії, загальнонаукові принципи проведення досліджень. Для уточнення понятійного апарату, визначення класифікаційних ознак необоротних активів, основних засобів, джерел фінансування змісту процесу оцінки політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, обґрунтування критеріїв і системи показників застосовано методи абстракції, аналізу та синтезу, систематизації, теоретичного узагальнення та порівняння, методи причинно-наслідкового та абстрактно-логічного характеру. Для оцінки ефективності використання необоротних активів підприємств торгівлі використані аналітичні та статистичні методи, а саме: угруповань, середніх та відносних величин, порівняльного аналізу, графічний, систематизації та узагальнення. Під час обґрунтування методичного інструментарію формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі було використано метод інтегрування. Обробка даних здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням пакета Microsoft Excel 2003, SPSS v12.0.

Інформаційну базу дослідження склали теоретичні положення та емпіричні дані, опубліковані у галузевих інформаційно-аналітичних бюлетенях, офіційні матеріали Держкомстату України та органів статистики Харківської області, дані фінансової та статистичної звітності підприємств роздрібно торгівлі Харківської області, матеріали наукових конференцій, результати власних розрахунків, дані з мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в розвитку теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі та її оцінки в умовах конкурентного середовища. Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист, полягають у такому:

вперше одержано:

- комплексну систему оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, принципова наукова новизна якої полягає у тому, що вона базується на виокремлених та обґрунтованих принципах і становить собою сукупність обраних згідно з цілями її формування критеріїв, кожен з яких представлений системою показників оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. Упровадження такої системи дозволить підвищити ефективність управління політикою фінансування, що забезпечить ефективність

управління підприємства, в цілому, та сприятиме стабілізації його конкурентної позиції на ринку;

удосконалено:

– визначення політики фінансування необоротних активів підприємства торгівлі, відмінність якого від попередніх полягає у тому, що вона розглядається як система дій, що ґрунтуються на чітко сформульованих принципах, на базі яких визначаються напрями та обсяги фінансування необоротних активів, формуються необхідні грошові кошти з доступних джерел фінансування за допомогою різних методів та форм фінансування з урахуванням забезпечення оптимальної структури сформованих ресурсів з метою створення умов ефективного здійснення торговельно-технологічних процесів як у довгостроковому, так і в короткостроковому періодах;

– методичний підхід щодо формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, який базується на визначених принципах та передбачає поетапну, багатокрокову процедуру реалізації послідовних дій визначення напрямів та обсягів фінансування, формування необхідних грошових коштів із різних джерел за допомогою визначених методів та форм фінансування, забезпечення оптимальної структури сформованих джерел фінансування. Запропонований підхід, на відміну від існуючих, відрізняється багатокроковою деталізацією кожного етапу з урахуванням особливостей торгівлі;

дістало подальший розвиток:

– класифікація необоротних активів підприємств торгівлі шляхом систематизації існуючих класифікаційних ознак і введення нових ознак (“за речовою сутністю необоротних активів”, “за залученням до господарської діяльності”, “за джерелами фінансування”, “за специфікою діяльності”, “за спеціалізацією підприємств торгівлі”), які на відміну від уже існуючих ураховують особливості політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі та мають використовуватися при її формуванні; класифікацію основних засобів підприємств торгівлі шляхом систематизації класифікаційних ознак і введення нових – “за можливістю використання у різних торговельно-технологічних процесах” та “за ризиком швидкого морального зносу” – для врахування особливостей формування політики фінансування необоротних активів, які на відміну від відомих класифікацій ураховують особливості фінансування основних засобів;

– комплексна система оцінки ефективності використання необоротних активів підприємств торгівлі, шляхом інтеграції як відомих, так і запропонованих показників оцінки необоротних активів, визначення їх нормативних значень та умов ефективності, яка, на відміну від існуючих систем ураховує показники оцінки, як необоротних активів підприємств торгівлі у цілому, так і їхніх елементів;

– метод багатокритеріальної оптимізації джерел фінансування шляхом адаптації існуючого методу одночасного вводу критеріальних обмежень до потреб політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, який на відміну від відомих сфер його застосування містить чотири запропоновані критерії оптимізації джерел фінансування необоротних активів підприємств торгівлі.

Практичне значення одержаних результатів. Основні наукові положення дисертації доведені до рівня методичних узагальнень і прикладного інструментарію, що дає змогу підприємствам торгівлі вирішувати проблеми формування ефективної політики фінансування необоротних активів та її оцінки в умовах мінливого конкурентного середовища. Прикладне значення розробок підтверджується їхнім впровадженням у практику діяльності конкретних підприємств торгівлі.

Запропоновані автором методичний підхід щодо формування політики фінансування необоротних активів, комплексна система оцінки її ефективності, система показників оцінки ефективності використання необоротних активів, методи оптимізації джерел фінансування необоротних активів впроваджені на підприємствах торгівлі м. Харкова ТОВ “Меджик Лайтс” (акт №1 від 25.07.2006 р.), ТОВ “Новий стиль” (акт про впровадження №1 від 29.08.2006 р.), ПП “Укртехпром-4” (акт впровадження № 1 від 17.07.2006 р.), ТОВ “Вектор” (акт впровадження №1 від 20.07.2006 р.) та на рівні Головного управління економіки Харківської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 04-14/2168 від 26.10.2006 р.). За результатами впровадження запропонованих методик отримано позитивну оцінку.

Окремі положення дисертаційного дослідження використані в навчальному процесі Харків-

ського державного університету харчування та торгівлі при викладанні курсів “Фінанси підприємств”, “Фінансовий менеджмент”, “Проектний аналіз”, “Економіка та планування в підприємствах галузі” (акт впровадження науково-дослідної роботи від 8.06.2007 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій обгрунтовано та запропоновано способи розв’язання завдання з формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. Особистий внесок автора в роботі [4] полягає у розробці методичного підходу до формування політики фінансування необоротних активів.

Апробація результатів дослідження. Основні наукові положення і практичні результати дисертації доповідались на таких науково-практичних конференціях: Всеукраїнській науково-практичній конференції “Актуальні аспекти харчових технологій та розвитку підприємств торгівлі та ресторанного господарства” (14 травня 2004 р., ХДУХТ, м. Харків); I Міжнародній науково-практичній конференції “Науковий потенціал світу” (1-15 листопада 2004 р., ДНУ, м. Дніпропетровськ); VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених “Технологія-2005” (14-15 квітня 2005 р., СТІ СНУ ім. Даля, м. Северодонецьк); Міжнародній науково-практичній конференції “Развитие экономики в трансформационный период: глобальный и национальный аспекты” (18-22 квітня 2005 р., ЗНУ, м. Запоріжжя); Всеукраїнській науково-практичній конференції “Прогресивна техніка та технології харчових виробництв, ресторанного господарства і торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг” (12 травня 2005 р., ХДУХТ, м. Харків); IX Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених “Технологія-2006” (13-14 квітня 2006 р., СТІ СНУ ім. Даля, м. Северодонецьк); Всеукраїнській науково-практичній конференції “Прогресивна техніка та технології харчових виробництв, ресторанного господарства і торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг” (17 травня 2006 р., ХДУХТ, м. Харків); I Міжнародній науково-практичній конференції “Європейська наука XXI століття: стратегія та перспективи розвитку – 2006”, (22-31 травня 2006 р., м. Дніпропетровськ); Всеукраїнській науково-практичній конференції “Прогресивна техніка та технології харчових виробництв, ресторанного господарства і торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг” (24-25 травня 2007 р., ХДУХТ, м. Харків).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 3,59 д.а., з них: 9 – статей у фахових виданнях, затверджених ВАК України загальним обсягом 3,09 д.а., 5 – тез доповідей загальним обсягом 0,5 д.а.

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів і висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації викладено на 154 сторінках машинописного тексту. Робота містить 41 таблицю, 35 рисунків обсягом 72 сторінки, 10 додатків обсягом 100 сторінок та список використаних джерел із 214 найменувань обсягом 18 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обгрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено проблемні питання, що потребують подальшого дослідження і розробки, сформульовано мету, завдання, об’єкт, предмет і методи дослідження, висвітлено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів та їх апробацію.

У **розділі 1 – “Теоретичні аспекти політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі”** – досліджено економічну сутність та зміст необоротних активів, визначено поняття політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, уточнено та доповнено класифікації необоротних активів, основних засобів, джерел фінансування необоротних активів підприємств.

Результати проведеного дослідження сутності та природи необоротних активів, а також особливостей їх функціонування у галузі, дозволили зробити висновок, що необоротні активи підприємства торгівлі – це сукупність як матеріальних, так і нематеріальних майнових цінностей, що багаторазово беруть участь у торговельно-технологічних процесах та забезпечують умови їхнього

здійснення.

З метою підвищення ефективності управління процесом фінансування необоротних активів на рівні підприємства торгівлі уточнено та розширено існуючі класифікації: до класифікації необоротних активів введено нові ознаки – “за речовою сутністю необоротних активів”, “за залученням до господарської діяльності”, “за джерелами формування (фінансування)”, “за рівнем ризику”, “за специфікою підприємств торгівлі”, “за спеціалізацією підприємств торгівлі”; класифікацію основних засобів доповнено такими ознаками: “за можливістю використання у різних торговельно-технологічних процесах” та “за ризиком швидкого морального зносу”; у класифікації джерел фінансування – уточнено низку ознак та доповнено ознакою “за вартістю залучення джерел фінансування”, у розрізі якої виділено джерела з низькою, середньою та високою вартістю. Застосування цих класифікацій при формуванні політики фінансування необоротних активів забезпечить урахування особливостей необоротних активів підприємств торгівлі.

Чітко визначено різницю між поняттями методу та формою фінансування й доведено необхідність їхнього розмежування при здійсненні наукових досліджень. Під методом фінансування слід розуміти спосіб залучення джерел фінансування, а під формою фінансування – зовнішні прояви сутності методу, тобто окремо взятий метод фінансування має свої форми зовнішнього прояву. При цьому виділені в межах конкретного методу форми поєднує їхня економічна суть, що дозволяє зараховувати їх саме до цього методу фінансування. Наприклад, залучення кредиту й емісія облігацій є формами позикового фінансування (яке розглядається як метод фінансування), тому що їхнє залучення відповідає умовам зворотності, терміновості та платності й дозволяє об’єднати їх у межах одного методу фінансування необоротних активів.

Виокремлено основні принципи формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, а саме: комплексного підходу до розробки політики фінансування; забезпечення відповідності обсягу коштів, що залучаються, обсягам інвестиційних потреб підприємства; забезпечення оптимальної структури сформованих коштів з позицій ефективності діяльності підприємства; мінімізації витрат з формування інвестиційних ресурсів із різних джерел; мінімізації часового лагу між формуванням інвестиційних ресурсів (фінансуванням) та їх безпосереднім вкладенням (інвестуванням).

Визначено цілі політики фінансування необоротних активів, встановлено, що головною метою є формування необхідного обсягу коштів, які будуть спрямовані на придбання необоротних активів, а другорядними цілями – підтримання достатнього рівня фінансової стійкості, мінімізація часового лагу між фінансуванням та інвестуванням, мінімізація вартості залучення фінансування.

За результатами критичного аналізу існуючих трактувань поняття “політика фінансування необоротних активів” запропоновано удосконалене визначення, за яким політика фінансування необоротних активів являє собою систему дій, заснованих на чітко сформульованих принципах, на базі яких визначаються напрями та обсяги фінансування необоротних активів, формуються необхідні грошові кошти з доступних джерел фінансування за допомогою різних методів та форм фінансування з урахуванням забезпечення оптимальної структури сформованих ресурсів з метою створення умов ефективного здійснення торговельно-технологічних процесів як у довгостроковому, так і в короткостроковому періодах.

Вивчення теоретико-методичних засад ефективності дозволило встановити, що ефективною є така політика фінансування необоротних активів, яка забезпечує досягнення усіх поставлених перед нею цілей.

У розділі 2 – “Оцінка ефективності фінансування необоротних активів підприємств торгівлі” – наведено результати дослідження сучасних особливостей стану необоротних активів підприємств торгівлі, проведено оцінку ефективності використання необоротних активів, здійснено оцінку ефективності політики фінансування підприємств торгівлі.

Результати дослідження стану та динаміки необоротних активів підприємств торгівлі України свідчать, що частка необоротних активів традиційно є низькою порівняно з підприємствами інших галузей економіки, оскільки не перевищує 22%, а найбільшу частку в складі необоротних активів підприємств галузі посідають основні засоби, яка складає більш ніж 60%, що є характерною галузевою особливістю; низькою є частка нематеріальних активів; у структурі основних засобів пере-

важають будинки, споруди та машини й обладнання; головним джерелом фінансування необоротних активів є власні кошти підприємств торгівлі (більше 70%), що, в цілому, характерно для сучасного розвитку вітчизняної економіки.

Для більш детального вивчення необоротних активів та політики їхнього фінансування на основі методів якісного відбору інформації з використанням даних фінансової та статистичної звітності 31 підприємства роздрібної торгівлі м. Харкова, основним видом діяльності яких є роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах без переваги продовольчого асортименту, що залежно від розміру торговельної площі поділено на 3 групи (малі, середні, великі), досліджено стан і динаміку необоротних активів та джерел їхнього фінансування й виявлено тенденції їх розвитку на сучасному етапі, що характеризуються сталою часткою необоротних активів, сформованих більш ніж на 90% за рахунок власних джерел фінансування. У складі необоротних активів найбільшу питому вагу посідають основні засоби (більше 80%), незавершене будівництво (більше 10%); стабільно низька частка належить нематеріальним активам 0,5%.

У роботі запропоновано систему оцінки ефективності використання необоротних активів, яка становить собою систематизацію існуючих показників оцінки як окремих елементів, так і необоротних активів у цілому, кожному з яких визначенні відповідні критеріальні умови ефективності їх використання. Проведена на її основі оцінка ефективності використання необоротних активів на прикладі вибіркової сукупності підприємств торгівлі м. Харкова виявила, у цілому, ефективне використання необоротних активів, проте засвідчила негативну динаміку, що з часом може вплинути на ефективність використання, та неефективне використання окремих елементів необоротних активів, зокрема довгострокових фінансових вкладень.

Обґрунтовано умови ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі з позиції відповідності щодо поставленої мети та рівня її досягнення. Для оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів, яку проводять підприємства торгівлі, рекомендується застосовувати комплексний підхід, заснований на використанні сукупності різноспрямованих показників. Розроблено комплексну систему оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі залежно від цілей її формування, що базується на багатокритеріальному підході (рис.1).

У разі, коли значення та динаміка відповідних критеріям ефективності показників задовольняють визначеним критеріальним вимогам, політика фінансування необоротних активів підприємства торгівлі може бути ідентифікована як ефективна. Проведені аналіз та оцінка ефективності політики фінансування необоротних активів вибіркової сукупності підприємств торгівлі дозволили виявити незадовільну роботу з пошуку доступних джерел фінансування необоротних активів, що виявилось в отриманні фінансування за вищою, ніж очікувалось, вартістю, та з управління пасивами, що виразилося у незадовільних показниках фінансової стійкості.

У розділі 3 – “Формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі” – обґрунтовано методичний підхід щодо формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі; викладено суть та результати апробації адаптованого методу одночасного вводу критеріальних обмежень відносно джерел фінансування необоротних активів підприємств торгівлі.

Доведено, що політика фінансування необоротних активів складається з чотирьох основних етапів, які мають чітку послідовність: визначення напрямів та обсягів фінансування, визначення способів залучення джерел фінансування, пошук та відбір джерел фінансування й оптимізація джерел фінансування.

Перший етап формування політики фінансування необоротних активів полягає у визначенні необхідного обсягу фінансування з урахуванням потреб підприємства торгівлі в необоротних активах. При цьому визначення потреби в необоротних активах здійснюється у грошовому вимірі у такій послідовності: визначення потреби в основних засобах, нематеріальних активах, інших необоротних активах, загальній сумі необоротних активів. Важливим напрямом роботи на цьому етапі є пошук можливостей зниження потреби в необоротних активах. Ці можливості запропоновано називати “альтернативні варіанти покриття потреби в необоротних активах”.

Рис.1. Комплексна система оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі

На другому етапі – визначенні способів залучення джерел фінансування – виділено дві стадії: визначення можливості здійснення фінансування шляхом використання того чи іншого методу та відбір форм фінансування в межах обраного методу фінансування. На першій стадії пропонується враховувати низку зовнішніх (правові обмеження; загальноекономічна ситуація в країні; розвиток кредитно-фінансової системи у державі; податкова політика та ін.) та внутрішніх (форма власності, організаційно-правова форма підприємства, обсяг товарообороту, прибутковість діяльності, стадія життєвого циклу підприємства, об'єкт фінансування) чинників при визначенні можливості використання підприємством торгівлі того чи іншого способу залучення джерел фінансування. Друга стадія полягає у виборі форм фінансування в межах обраного методу фінансування. Існування значної кількості різних форм фінансування в межах одного методу пов'язано з різними умовами залучення кожної з них.

Третій етап формування політики фінансування необоротних активів пов'язаний з вибором джерел фінансування. У межах цього етапу запропоновано методичний підхід, в основу якого покладено ієрархічний багаторівневий механізм поєднання декількох класифікаційних ознак у контексті політики фінансування. З цією метою виділено класифікаційні ознаки джерел фінансування, які найбільше відповідають цілям політики фінансування необоротних активів, а саме: за місцем формування; за відношенням власності до джерел фінансування; за рівнем ризику; за об'єктами фінансування.

Запропоновано розглядати класифікаційні ознаки відповідно до їхньої ієрархічної підпорядкованості, у межах якої існує чотири рівні. На кожному з них відбувається перерозподіл джерел фінансування відповідно до визначеної класифікаційної ознаки (за місцем формування, за відношенням власності на джерела фінансування, за рівнем ризику, за об'єктами фінансування), що за сутністю являє собою послідовний процес пошуку та відбору джерел фінансування необоротних активів. Зазначена ієрархія класифікаційних ознак джерел фінансування дозволяє вирішити певні завдання політики фінансування, а саме від завдання, звідки взяти необхідні кошти, до з'ясування, які джерела на які необоротні активи варто спрямувати. Наведена ієрархія класифікації джерел фінансування в контексті політики фінансування необоротних активів не є чітко фіксованою. Вона є гнучкою, може корегуватися відповідно до потреб підприємства та доповнюватися ознаками “за терміном використання”, “за вартістю залучення” та “за цілями фінансування”.

Оцінити наслідки застосування визначених джерел фінансування та дати відповідь щодо доцільності їх використання дозволяє заключний етап здійснення політики фінансування необоротних активів – оптимізація структури джерел фінансування необоротних активів, яку пропонується проводити використовуючи адаптований до потреб політики фінансування необоротних активів метод багатокритеріальної оптимізації – метод одночасного вводу критеріальних обмежень. Критерії оптимізації джерел фінансування обрано відповідно до цілей політики фінансування, а саме: відповідність сформованих коштів інвестиційним потребам підприємства, мінімізація часу на залучення джерел фінансування, мінімізація витрат, пов'язаних з отриманням фінансування, відповідність структури джерел фінансування цільовій фінансовій структурі капіталу підприємства.

Доведено, що обсяг сформованих джерел фінансування необоротних активів має дорівнювати визначеному обсягу потреби у коштах, при цьому перевищення або нестача є небажаним результатом, тому оптимальним є той варіант, що має найменший квадрат відхилення сформованих джерел від потрібного. Критерій мінімізації часу на залучення джерел фінансування та мінімізації витрат, пов'язаних з отриманням фінансування, вже у назві мають визначену спрямованість – на мінімізацію. Критерій відповідності структури джерел фінансування цільовій фінансовій структурі капіталу вважає оптимальним той варіант фінансування, що має найменший квадрат відхилення від цільової фінансової структури капіталу. На основі зазначених критеріїв формулюється задача багатокритеріальної оптимізації. Для її розв'язання запропоновано алгоритм проведення оптимізації джерел фінансування необоротних активів, який включає в себе декілька етапів.

Перший етап пов'язаний із формуванням усіх можливих альтернатив. Вони утворюються із

різних джерел фінансування, що характеризуються певним обсягом коштів, часом на залучення, вартістю залучення та фінансовою структурою. На другому етапі відбувається відсів тих альтернатив, які не забезпечують отримання фінансування у потрібному обсязі. На третьому – відбувається визначення меж варіації кожної з цільових функцій на множині ефективних альтернатив. На четвертому – будується узагальнена адитивна функція цінності. На п'ятому – визначається така допустима альтернатива, яка відповідає мінімуму узагальненої адитивної функції цінності. На шостому етапі або приймається альтернатива x^1 за найоптимальнішу, або за кожною з цільових функцій вказуються такі припустимі рівні ξ_k , що вважаються задовільними. На сьомому етапі визначається реальність знайдених на попередньому етапі припустимих рівнів критеріальних показників та здійснюється їх корегування чи то в бік покращення, якщо вони є реальними, чи то – послаблення, щоб зробити реальними. На восьмому – знаходиться така ефективна альтернатива x^2 , яка відповідала б реальним припустимим рівням усіх критеріальних показників. На дев'ятому етапі, якщо неможливо обрати ефективну альтернативу x^2 за розв'язок багатокритеріальної задачі, необхідно здійснити корегування первісних припустимих рівнів цільових функцій ξ_k . У результаті робиться висновок про завершення процесу або необхідно повернутися до сьомого етапу з новими значеннями припустимих рівнів цільових функцій.

Запропоновано загальний алгоритм здійснення політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, який наведено на рис. 2. Поданий алгоритм визначає послідовність дій підприємства від початку процесу фінансування до початку процесу інвестування, ураховуючи основні етапи формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі.

Рис. 2. Алгоритм проведення політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі.

Практична цінність розробленого методичного підходу в тому, що його застосування дає можливість підприємствам торгівлі формувати економічно обґрунтовану ефективну політику фінансування необоротних активів.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення науково-прикладного завдання, яке полягає в удосконаленні теоретичних принципів, критеріїв та методичних підходів до формування ефективної політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі в умовах конкурентного середовища та оцінки її ефективності, що дозволяє підвищити наукову обґрунтованість управлінських рішень щодо її розробки. У процесі дисертаційного дослідження вирішено всі визначені завдання та досягнуто поставленої мети.

Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати такі висновки та узагальнення:

1. Виявлено, що трансформаційні процеси розвитку української економіки супроводжуються певними змінами у поглядах на визначення сутності майже усіх базових економічних понять, що потребує їхнього додаткового дослідження з урахуванням сучасних тенденцій та особливостей галузевого розвитку з метою виявлення можливостей підвищення ефективності управління. У контексті цього в роботі уточнено поняття та визначення необоротних активів, основних фондів та основних засобів, нематеріальних активів, що стало теоретичним підґрунтям розробки класифікації необоротних активів та основних фондів підприємств торгівлі.

2. Наявність в економічній науковій літературі різних класифікаційних ознак необоротних активів зумовила необхідність уточнення та доповнення існуючих класифікацій необоротних активів, основних засобів торгівлі з позиції формування політики їхнього фінансування. Відповідно до потреб формування політики фінансування необоротних активів введено такі ознаки необоротних активів: “за речовою сутністю необоротних активів”, “за залученням до господарської діяльності”, “за джерелами формування (фінансування)”, “за специфікою діяльності”, “за спеціалізацією підприємств торгівлі”, а також основних засобів: “за можливістю використання у різних торговель-

льно-технологічних процесах” та “за ризиком швидкого морального зносу”. Політика фінансування вимагає детального відбору джерел фінансування, що потребує розширеної інформації щодо джерел. У зв’язку з цим у роботі систематизовано існуючі класифікації джерел фінансування, уточнено класифікації до потреб політики фінансування за ступенем ризику (з мінімальним, допустимим і високим рівнем ризику) та за терміном використання (короткострокові, довгострокові, середньострокові), а також доповнено існуючу систему класифікації додатковою ознакою “за вартістю залучення джерел фінансування”, згідно з якою запропоновано виділяти джерела з низькою, середньою та високою вартістю. Розроблені класифікації покладено в основу розробки методичного підходу до формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі.

3. У результаті проведеного аналізу теоретико-методичних засад ефективності політики фінансування необоротних активів встановлено, що ефективною є така політика фінансування необоротних активів, яка сприяє досягненню усіх поставлених перед нею цілей, серед яких головною метою є формування необхідного обсягу коштів, що будуть спрямовані на придбання необоротних активів. Такий підхід щодо ефективності політики фінансування покладено в основу розробки системи оцінки її ефективності. З метою запобігання термінологічної плутанини у визначенні понять у роботі чітко розмежовано процеси інвестування та фінансування, на основі чого сформульовано визначення політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі як системи дій, що ґрунтуються на чітко сформульованих принципах, на базі яких визначаються напрями та обсяги фінансування необоротних активів, формуються необхідні грошові кошти з доступних джерел фінансування за допомогою різних методів та форм фінансування з урахуванням забезпечення оптимальної структури сформованих ресурсів з метою створення умов ефективного здійснення торговельно-технологічних процесів як у довгостроковому, так і в короткостроковому періодах.

4. Обґрунтовано доцільність проведення оцінки ефективності використання необоротних активів підприємств торгівлі за допомогою розробленої комплексної системи, яка побудована шляхом систематизації існуючих показників оцінки як окремих елементів, так і необоротних активів у цілому, визначенні відповідних критеріальних умов ефективності їхнього використання, та дозволяє оцінити ефективність використання кожного елемента необоротних активів підприємств торгівлі та в цілому.

5. Для підвищення ефективності управління політикою фінансування необоротних активів підприємств торгівлі обґрунтовано доцільність використання розробленої комплексної системи оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, що являє собою сукупність критеріїв: відповідності обсягу фінансування; відповідності фінансовій стійкості; відповідності часу; відповідності вартості фінансування; диверсифікації фінансування; відповідності структурі фінансування, кожен з яких представлений низкою показників – залежно від цілей політики фінансування необоротних активів. Визначення ефективності здійснюється співставленням розрахованих показників критеріальним умовам ефективності.

6. За результатами аналітичних досліджень діяльності підприємств торгівлі виявлено традиційно низьку частку необоротних активів на підприємствах галузі, стан яких порівняно з підприємствами інших галузей є набагато кращим. Найбільшу частку в складі необоротних активів посідають основні засоби, у структурі яких переважають будинки, споруди та машини й обладнання. Низькою є частка нематеріальних активів, що характерно для підприємств торгівлі. Результати аналізу окремих джерел фінансування інвестицій в основний капітал підтвердили, що сучасною особливістю підприємств торгівлі є наявність позитивних тенденцій у напрямі збільшення використання таких джерел фінансування підприємств торгівлі як прибуток, довгострокові кредити банків, прямі іноземні інвестиції, облігаційні позики. Оцінка ефективності використання необоротних активів вибіркової сукупності підприємств торгівлі м. Харкова засвідчила в цілому ефективне використання необоротних активів, проте переважна негативна динаміка показників оцінки вимагає від підприємств проведення заходів щодо покращення результативних показників діяльності: прибутку та товарообороту. Результати проведеного аналізу ефективності політики фінансування необоротних активів на прикладі тієї ж вибіркової сукупності підприємств торгівлі м. Харкова довели незадовільну роботу з пошуку доступних джерел фінансування необоротних активів, що виявилось в отриманні фінансування за вищою, ніж очікувалось, вартістю, та з управління

пасивами, що знайшло вираження у незадовільних показниках фінансової стійкості. Виправлення цієї ситуації потребує використання науково обґрунтованих підходів до формування політики фінансування необоротних активів.

7. З метою здійснення ефективної політики управління необоротними активами в роботі обґрунтовано методичний підхід до формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі, що являє собою сукупність чотирьох взаємопов'язаних етапів, зокрема визначення напрямів та обсягів фінансування, формування необхідних грошових коштів із різних джерел за допомогою визначених методів та форм фінансування, забезпечення оптимальної структури сформованих джерел фінансування, які логічно витікають один з одного, кожен з яких включає в себе декілька стадій. Використання запропонованого підходу до формування політики фінансування дозволяє підвищити ефективність прийняття рішень щодо управління формуванням необоротних активів підприємств торгівлі.

8. Для визначення оптимальної структури джерел фінансування необоротних активів розроблено алгоритм проведення оптимізаційних розрахунків, в основу якого покладено адаптований автором до потреб політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі метод одночасного вводу критеріальних обмежень, сутність якого полягає в пошуку найоптимальнішого варіанта структури за обґрунтованими чотирма критеріями оптимізації: обсягом фінансування, часом на залучення фінансування, вартістю залучення фінансування, цільовою структурою фінансування, які обрано відповідно до цілей політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі.

Таким чином, проведена апробація основних методичних та практичних розробок дала позитивні результати, які полягають у виявленні існуючих недоліків при формуванні політики фінансування, науково обґрунтованому формуванні політики фінансування та виборі оптимальних джерел фінансування необоротних активів, що дозволило зекономити на витратах з їх залучення на трьох підприємствах загалом 28 тис. грн.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях

1. Зубков С.О. Трансформація джерел фінансування необоротних активів торговельних підприємств // Прогресивні ресурсозберігаючі технології та їх економічне обґрунтування у підприємствах харчування. Економічні проблеми торгівлі: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2004. – Ч.2. – Т.1. – С.173-177.
2. Зубков С.О. Комплексний підхід до визначення сутності лізингу // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – Вип. 197. – Т.2. – С.311-318.
3. Зубков С.О. Класифікація необоротних активів торговельних підприємств // Торгівля і ринок України: Зб. наук. пр. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. – Вип. 19, Т.3. – С.141-146.
4. Чорна М.В., Зубков С.О. Особливості здійснення політики фінансування необоротних активів // Вісник ДонДУЕТ. Сер.: Екон. науки. – 2005. – №3 (27). – С.176-183 (особистий внесок здобувача полягає в розробці методичного підходу щодо формування політики фінансування необоротних активів).
5. Зубков С.О. Класифікація джерел фінансування необоротних активів // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2005. – Вип. 1. – С.263-269.
6. Зубков С.О. Структура необоротних активів торговельних підприємств // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2005. – Вип.2. – С.111-117.
7. Зубков С.О. Оцінка ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі // Схід. – 2006. – №2 (74). – С.23-26.
8. Зубков С.О. Оцінка ефективності використання необоротних активів підприємств торгівлі // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2006. – Вип. 1 (3). – С.190-197.
9. Зубков С.О. Класифікація основних засобів підприємств торгівлі // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2006. – Вип. 2 (4). –

C.324-329.

Матеріали конференцій

10. Зубков С.О. Лізинг: підхід до визначення // Науковий потенціал світу 2004: I Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 1-15 листопада 2004 р. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – Т.20. – С.45-47.
11. Зубков С.О. Класифікація джерел фінансування необоротних активів в контексті політики їхнього фінансування // ТЕХНОЛОГІЯ – 2005: VIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Сєверодонецьк, 14-15 квітня 2005 р.– Сєверодонецьк : СТІ СНУ ім. В. Даля, 2005. – Ч.3. – С.23.
12. Зубков С.О. Підходи до класифікації необоротних активів торговельних підприємств // Розвиток економіки в трансформаційний період: глобальний та національний аспекти: Міжнар. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 20 квітня 2005 р.– Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. – Т.4. – С.80-81.
13. Зубков С.О. Методичні підходи до оцінки ефективності використання необоротних активів торговельних підприємств // ТЕХНОЛОГІЯ – 2006: IX Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Сєверодонецьк, 13-14 квітня 2006 р.– Сєверодонецьк: СТІ СНУ ім. В. Даля, 2006. – Ч.4. – С.31.
14. Зубков С.О. Особливості фінансування необоротних активів торговельних підприємств // Європейська наука XXI століття: стратегія та перспективи розвитку – 2006: I Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 22-31 травня 2006 р.– Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. – Т.8. – С.106-107.

АНОТАЦІЯ

Зубков С.О. Ефективність політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), Харківський державний університет харчування та торгівлі, Харків, 2008.

Дисертацію присвячено питанням формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. У роботі запропоновано трактування необоротних активів підприємств торгівлі; удосконалено та доповнено класифікацію необоротних активів, основних засобів та джерел фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. У процесі дослідження проаналізовано теоретичні аспекти необоротних активів та їх складових елементів. Запропоновано принципи та визначення політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. Подальший розвиток одержала система показників оцінки ефективності використання необоротних активів підприємств торгівлі. Наведено розробку комплексної системи показників оцінки ефективності політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. Обґрунтовано методичний підхід щодо формування політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі. Удосконалено та адаптовано до потреб політики фінансування багатокритеріальні методи оптимізації джерел фінансування необоротних активів.

Ключові слова: політика фінансування, необоротні активи, основні засоби, нематеріальні активи, методи, форми, джерела фінансування, принципи формування політики фінансування.

АННОТАЦИЯ

Зубков С.О. Эффективность политики финансирования необоротных активов предприятий торговли. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности), Харьковский государственный университет питания и торговли, Харьков, 2008.

Диссертация посвящена разработке теоретических, методических и практических основ формирования эффективной политики финансирования необоротных активов предприятий торговли.

В результате углубленного теоретического исследования сущности необоротных активов сформулировано авторское видение понятийно-категориального аппарата: уточнена экономическая сущность; выделены особенности функционирования в торговле; расширена классификация – уточнены названия классификационных признаков, а также введены новые признаки классификации необоротных активов предприятий торговли “по вещественной сущности необоротных активов”, “по вовлечению в хозяйственную деятельность”, “по источникам формирования (финансирования)”, “по уровню риска”, “по специфике предприятий торговли”, “по специализации предприятий торговли”, которые необходимы для формирования политики финансирования необоротных активов предприятий торговли. Аналогично проведено исследование основных средств предприятий торговли: уточнена их сущность в предприятиях торговли, дополнены классификационные признаки, в частности “по возможности использования в различных торгово-технологических процессах” и “по риску быстрого морального износа”.

Уточнены понятия метода и формы финансирования и на основе этого систематизированы существующие методы и соответствующие им формы финансирования необоротных активов предприятий торговли. Также уточнены существующие классификационные признаки источников финансирования необоротных активов, в частности “по отношению собственности на источники финансирования” и “по степени риска”, а также введены новые признаки “по стоимости привлечения” и “по сроку привлечения”.

Обоснованы принципы (комплексного подхода к разработке политики финансирования; обеспечения соответствия объема привлекаемых средств объемам инвестиционных потребностей предприятия; обеспечения оптимальной структуры сформированных средств с позиции эффективности деятельности предприятия; минимизации затрат по формированию инвестиционных ресурсов из разных источников; обеспечение высокоэффективного использования сформированных средств в процессе инвестиционной деятельности предприятия; минимизации временного лага между формированием инвестиционных ресурсов (финансированием) и их непосредственным вложением (инвестированием)) и цели политики финансирования необоротных активов предприятий торговли (обеспечение необходимого объема финансовых ресурсов, поддержание высокого уровня финансовой устойчивости, минимизация временного лага между финансированием и инвестированием, минимизация стоимости привлечения). Представлено авторское определение политики финансирования необоротных активов предприятия торговли, которая представляет собой систему действий, основанных на четко сформулированных принципах, на основе которых определяются направления и объемы финансирования необоротных активов, формируются необходимые денежные средства из доступных источников финансирования при помощи различных методов и форм финансирования с учетом обеспечения оптимальной структуры сформированных ресурсов с целью создания условий эффективного осуществления торгово-технологических процессов как в долгосрочном, так и в краткосрочном периодах.

Проведено исследование состояния необоротных активов торговли и особенностей их финансирования в Украине за период 1997-2006 гг., а также их углубленный анализ на примере выборочной совокупности из 31 предприятия розничной торговли г. Харькова за период 2003-2005 гг. Для оценки эффективности использования необоротных активов предприятий торговли и их составляющих элементов предложена соответствующая система показателей. С целью определения эффективности политики финансирования необоротных активов разработана комплексная система оценки эффективности политики финансирования, которая включает в себя шесть критериев эффективности (соответствия объему финансирования; соответствия финансовой устойчивости; соответствия времени; соответствия стоимости финансирования; диверсификации финансирования; соответствия структуры финансирования), которые вытекают из целей политики финансирования. Каждому критерию эффективности соответствует ряд показателей, для которых установлены критериальные условия.

Доказано, что политику финансирования необоротных активов предприятия торговли можно считать эффективной лишь в том случае, когда выполняется следующее условие: реализация политики финансирования необоротных активов достигает поставленной цели.

Обоснованы принципы и методический подход к формированию эффективной политики фи-

нансирования необоротных активов предприятий торговли, которые после прохождения определенных поэтапных процедур позволяют выбрать наилучший из имеющихся у предприятия торговли вариантов финансирования необоротных активов.

Обоснована целесообразность применения методов многокритериальной оптимизации источников финансирования. В работе усовершенствован и адаптирован к особенностям политики финансирования необоротных активов предприятий торговли метод одновременного ввода критериальных ограничений для оптимизации источников финансирования необоротных активов, а именно соответствия объему финансирования, оптимизации времени на привлечение финансирования, соответствия стоимости привлечения финансирования, соответствия структуре финансирования.

Ключевые слова: политика финансирования, необоротные активы, основные средства, нематериальные активы, методы, формы, источники финансирования, принципы формирования политики финансирования.

ANNOTATION

Zubkov S.O. Efficiency of policy for financing inconvertible assets in trade enterprises. – Manuscript.

Thesis for candidate's degree on speciality 08.00.04 – economics and management of enterprises (by the types of economic activity), Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Kharkiv, 2008.

Thesis is devoted to the issues of forming of policy for financing inconvertible assets in trade enterprises. Interpretation of inconvertible assets in trade enterprises; elaborated and added classification of inconvertible assets, capital assets and sources of funds of inconvertible assets in trade enterprises are presented in the research. In the process of research the theoretical aspects of inconvertible assets and their elements are analyzed. Principles and determination of policy for financing inconvertible assets in trade enterprises were suggested. System of indices for estimation the efficiency of the use of inconvertible assets in trade enterprises is made. The complex system of indices for estimation the efficiency of policy for financing inconvertible assets is presented. Methodical approaches of forming of policy for financing of inconvertible assets in trade enterprises are developed. It is improved and adapted to the necessities for policy of financing multicriteria methods of optimization the sources of funds of inconvertible assets.

Key words: policy of financing, irreversible assets, capital assets, intangible asset, methods, forms, sources of funds, principles of forming the financing policy .

Відповідальний за випуск –
Чорна М.В.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготів-
ників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК №2319 від 19.10.2005 р.

Підп. до друку 01.02.2008 р. Формат 60×90 1/16. Папір офсет. Друк офс.

Обл.-вид. арк. 1,0. Умов. друк. арк. 1,1. Тираж 100 прим. Зам. № 17

Харківський державний університет харчування та торгівлі

61051, м. Харків-51, вул. Клочківська, 333.

ДОД ХДУХТ. 61051, Харків-51, вул. Клочківська, 333